

EL CONCEPTE KANTIÀ D'HOME

Pel que fa a l'home, Kant distingeix dos nivells que, com hem vist, són clàssics en ell: fenomen i noümen.

?? Fenomènicament, l'home està sotmès a les lleis físico-biològiques de la naturalesa, de la mateixa manera que tots els altres membres del món físic.

?? Però en tant que noümen, l'home és un ésser lliure, que pertany a l'àmbit de l'intel·ligible, àmbit de la raó pràctica.

La consideració de l'home és la conseqüència del reconeixement de les seves "disposicions originàries". Aquestes disposicions s'articulen segons tres direccions o vessants concurrents o constituents de la seva naturalesa.

1. Disposició a l'animalitat, en funció de la qual s'explica la capacitat tècnica de l'home.
2. Disposició a la humanitat, que explica la seva capacitat pragmàtica
3. Disposició a la personalitat, que explica la seva capacitat moral

Totes aquestes disposicions en el seu conjunt expressen l'estructura constitutiva de l'home, que remet a una dualitat de dimensions, en consonància a la primera distinció: la dimensió empírico-sensible i la dimensió ètico-social.

La primera ens descobreix l'home en la seva dimensió individual, egoista, tancat en sí mateix, com una cosa més entre les coses. En aquest sentit es pot parlar de la natural in-sociabilitat de l'home, sense que a aquest nivell –que no és susceptible de judicis morals –es pugui donar al mot "insociabilitat" cap mena de sentit pejoratiu.

La segona –dimensió ètico-social– configura l'home com inserit al regne dels fins i de la moralitat, és a dir, com a ésser que pertany a una comunitat de persones.

En aquesta dimensió es pot i s'ha de parlar de la sociabilitat l'home. Aquesta és la dimensió estrictament racional de l'home.

D'aquí la paradoxal situació humana: hi ha una "insociable sociabilitat" i, alhora, una "sociabilitat insociable" que ens constitueix. L'home és "obra de sí mateix", en el sentit que la seva racionalitat és obra de la seva pròpia llibertat. I aquesta llibertat només s'assoleix al preu d'una lluita contra les tendències internes a la insociabilitat (val a dir, a l'amor propi, al predomini del desig sobre la raó etc.)

L'home "única criatura racional sobre la terra" mai no aconseguirà com a individu realitzar completament totes les disposicions originàries de la naturalesa humana.

La tasca de completar aquesta realització correspon a l'espècie. Per això no és prou que un home vulgui realitzar la tasca de la Il·lustració. Aquesta tasca correspon a la totalitat de la humanitat i es pot considerar una labor estrictament interminable.

Història i religió són els dos escenaris de l'antropologia kantiana. La religió perquè tal com la considera ell, és a dir no pas revelada sinó moral, estableix la idea del bé més alt com a unió de virtut i felicitat. La religió, sempre dins els límits de la mera raó, significa una estricta comprensió moral de l'home i del seu paper.

La història, Kant la considera des del punt de vista de la Il·lustració, és a dir, com un progrés de la Raó sempre en un sentit més universalista o "cosmopolita". La realització de l'essència humana exigeix una societat on poder i dret s'ajudin mútuament a desenvolupar la racionalitat.

Una filosofia de la història seria, doncs, un intent d'esbrinar fins a quin punt, i com, la història, en tant que evolució de la comunitat humana, ens pot portar a la realització del bé sobirà. És, per això mateix, una tasca interminable, més pròpia, però, del gènere humà que de l'individu. Cal que l'home (val a dir: l'home de la Il·lustració) s'esforci a convertir la història en una "societat de ciutadans del món" perquè només al seu sí l'humà –definitivament moralitzat –trobarà el lloc adient de la seva llibertat i superarà l'egoisme biològic original.

BIBLIOGRAFIA:

J.M. Navarro Cordón – T. Calvo Martínez: HISTÒRIA DE LA FILOSOFIA. Madrid, Ed. Anaya., 1983